

KRÉKITS JÓZSEF A NYELVTUDOMÁNY ELHIVATOTT TUDÓSA

A Bács-Kiskun megyei Katymáron született 1930. március 10-én. Középis-kolai tanulmányait Budapesten és Baján végzi. 1954-ben orosz nyelv és irodalom-ból, 1960-ban német nyelv és irodalom-ból szerez diplomát.

A Sipka-házaspárral együtt 1954-ben kerül a Bethlen Gábor Gimnáziumba. Öt évvel ezelőtt még itt tanít Németh László. Most viszont olyan tanári karba kerül, amelyben alig akad valaki, aki együtt tanított az íróval. A kollégái, akikkel a közel húsz év alatt együtt dolgozik, sorra egyetemi oktatókká, tudós tanárokká, legendás nevelőkké válnak. Ők a következők: Balogh Imre tornatanár, a legendás kosárlabdaedző; Földesi Ferenc, magyar- és orosz tanár, 1975 és 1995 között az iskola igazgatója, Grezsa Ferenc, 1962 és 1975 között az iskola igazgatója, később a szegedi egyetem tanára, Hajnal Imre igazgató-helyettes, később a szegedi Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumának tanára, szakfelügyelő, tankönyvíró; Imolya Imre, a legendás könyvtáros, Kárpáti László kémiantanár, szakfelügyelő, később a szegedi Deák Ferenc Kéttannyelvű Gimnázium tanára, Körtvélyessy László biológiantanár, később a szegedi egyetem adjunktusa, majd docense, Láng István irodalom- és latin tanár, számos tanulmány szerzője, Sipka Sándor irodalomtanár, később a szegedi egyetem Neveléstudományi Tanszékének docense, Sipka Sándorné Serfőző Rózsa nyelvtanár, magyarra fordítja Hugo Hartung Vásárhelyi ihlette *Ich denke oft an Piroshka* című regényét, Tornyai Sándor fizikatanár, manapság nevével minden évben *Országos Fizikai Feladatmegoldó Versenyt* rendeznek a református középiskolák számára; Török Sándor tornatanár, a későbbi legendás vízilabdaedző.

Krékits József hamar átveszi a nagymúltú iskola szellemét. 1962-ben ő bocsájtja útjára az első orosz tagozatos osztályt. 1964-ben Sipka Sándorné vezetésével, valamint Földesi Ferenc tanártársával együtt (Grezsa Ferenc igazgató hathatós támogatása mellett) létrehozzák az ország első középiskolai nyelvi laboratóriumát. A bemutató órák nagy sikert hoznak. A kollégák kiemelik, hogy az audiovizuális módszer eredményesebb tanulást és tanítást tesz lehetővé.

Ezekben az években dolgozza ki a nyelvtanulás megkönnyítése érdekében a szinkódolt nyelvtani gyakorlatait, amelye-

ket 1971-ben szabadalmaztat. A módszer gondolkodásra készíti a tanulókat. Arra törekszik, hogy a nyelv formarendszerét a műveleti utasítások, kódok segítségével a diákokban szokásrendszerrel fejlessze. A tanuló így maga végzi el a szükséges műveleteket anélkül, hogy a tanár állandó útmutatásaira szorulna.

Jelentősen javul az iskolában a nyelvtanulás határfoka. Tanítványai sikeresen szerepelnek az országos tanulmányi versenyeken. Szinkódolt strukturális modelljeivel rendszeresen szerepel a MAPRJAL (orosz nyelv és irodalom tanárai nemzetközi szervezete) kongresszusain.

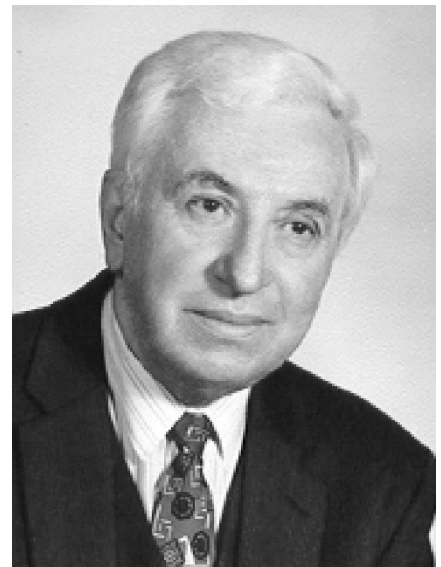
1968-ban a Művelődési Minisztérium és a Pedagógusok Szakszervezete által meghirdetett országos újítási pályázat első díját Krékits József nyeri el.

1973-tól a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán dolgozik. 1976-ban védi meg bölcsészdoktori, 1983-ban kandidátusi disszertációját, 1991 és 1995 között a főiskola Orosz Nyelvi és Irodalmi Tanszékének vezetője. 1996. április 19-én a Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanácsa a nyelvtudományok doktorává nyilvánítja a *Felszólító performatív megnyilatkozások* című munkájáért. 1997-ben Szegeden jelenik meg *Az orosz ige pedagógiai grammatikája* című könyve.

Tanulmányai hazai és külföldi (Bulgária, Észtország, Lengyelország, Németország, Oroszország) folyóiratokban jelennek meg. 2006-ban az Akadémiai Kiadónál kerül kiadásra magyar nyelvészeti monográfiája *„Felszólító performatív beszédaktusok”* és 2008-ban a *Szláv igeaspektus különös tekintettel az orosz nyelvre* című könyve (társszerző Jászay László). Könyveinek száma 6 (5 monográfia, 1 tankönyv). Publikációinak száma: 150.

Tudományos munkásságának elismeréseként tagjává választják a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Bizottságának, a Societas Linguistica Europaeának és a Szegedi Akadémiai Bizottság Nyelvtudományi Munkabizottságának elnökévé.

Néhány a róla szóló irodalomból: Jevdokimov: *Proisshestvie iz žizni*. Moskva, 1988.; *Who's Who in Russian Linguistics*. Moscow – Helsinki, 1994.; Szalamin Edit: *Krékits József 65. születésnapjára* = *Studia Slavica*, 1995.; Petruhina: *Vengerskie lingvisty o russkom glagole* = *Moscow State University Bulletin*. Number One, 1996.

PROF. DR. KRÉKITS JÓZSEF
SZTE PROFESSOR EMERITUSA
A NYELVTUDOMÁNY DOKTORA

Munkásságáról egykori tanítványa, Lénárt Henriett ír az Eötvös József Szaközépfiskola 1999-es évkönyvében. Borus Gábor írása a 2000-ben megjelent *Hódmezővásárhely jeles tudósai* című kötetben olvasható. Hetvenedik születésnapja tiszteletére 2000-ben köszöntő könyv jelenik meg *Nyelv, aspektus, irodalom* címmel.

Jómagam is harmincöt évig tanítottam, jól tudom, hogy a tanár tudásával oktat, személyiségével nevel. Nos, Krékits tanár úr ízig-veéig pedagógus. Mi, az első orosz tagozatos osztály tagjai (37-en voltunk) sokat tanultunk tőle, fejlődtünk szellemben, emberségben, jó helyen jártunk a Szőnyi utcai Alma Materben. Ennek is már fél évszázada! Emberi tartást, egész életen át ható példát adott nekünk.

Töretlen lelkesedéssel, hetente hat órában plántálta belénk az esettant. A kifogyhatatlan energiája, belső tüze elől nem lehetett kitérni. Hatására (természetesen a többi tanárunk is hatott) tizennégyen választottuk a tanári pályát, többen az orosz és német szakot.

Szemléletet adott, az ismeretek összefüggéseit. Samu János osztálytársunk (évtizedek óta fordító irodát működtet az Egyesült Államokban!!) így ír visszaemlékezésében:

„Krékits doktortól megtanultam, hogy elemezni kell a dolgokat. Igaz, hogy erre a kazuisztyika (esettan) segítségével vezetett rá, de azóta is nagyon odafigyelek az összefüggésekre, és utánajárok azoknak.”

Kovács István
(Fotó: Németh László Városi Könyvtár)